

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
фінансів
Протокол № 1 від 28.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО
Проректор з навчально-методичної
роботи

**ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДКРИТТЯ
ТА РОЗВИТКУ ВЛАСНОГО БІЗНЕСУ**
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань **всі**
Спеціальність **всі**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **всі**

Статус дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Розробники:
к.е.н., доцент
к.е.н., доцент

Інна АЛЕКСЄЄНКО
Ольга ПОЛТІНІНА

Завідувач кафедри
фінансів

Ірина ЖУРАВЛЬОВА

**Харків
2023**

ВСТУП

Кожен підприємець, починаючи свою діяльність, повинен чітко уявляти потребу на майбутнє у фінансових, матеріальних, трудових та інтелектуальних ресурсах, джерела їх надходження, а також вміти чітко розрахувати ефективність використання ресурсів у бізнес-процесі. Це пояснюється тим, що в сучасній економіці саме підприємства виробляють основну масу товарів і послуг, які задовольняють потреби людини.

В умовах ринкової економіки підприємці не зможуть досягти стабільного успіху, якщо не будуть чітко й ефективно планувати свою діяльність, постійно збирати й накопичувати інформацію про стан цільових ринків, положення на них конкурентів, про власні перспективи і можливості.

При всьому розмаїтті форм підприємництва є ключові положення, які застосовні практично у всіх сферах комерційної діяльності і для різних фірм.

Мета дисципліни полягає у створенні фундаменту знань у сфері підприємництва та бізнесу.

Завданнями оволодіння дисципліною є: розгляд закономірностей та принципів розвитку бізнесу; узагальнення існуючих проблем з точки зору працівника, керівника, власника підприємства та суспільства в цілому; механізму створення підприємств, організації бізнесу та ефективного управління ним; формування комплексного уявлення про способи вибору напряму розвитку бізнесу та просування на ринку; розуміння алгоритму дії для реєстрації власного бізнесу.

Об'єктом навчальної дисципліни є економічна система та процеси, що супроводжують процес створення та розвитку власного бізнесу в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Предметом навчальної дисципліни є господарські рішення та пов'язані з ними результати створення та розвитку власного бізнесу.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна, визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
Здатність розробити бізнес-ідею для створення власного підприємства, провести аналіз ринку та розробити бізнес-план для підприємницької ідеї	Здатність проводити стратегічний аналіз ринку; здатність виявляти потенційний попит на продукцію чи послуги; здатність формувати бізнес-ідею; здатність створювати бізнес-план
Можливість реєстрації та супроводу власного бізнесу в податковому та фінансовому аспектах	Можливість вибору найбільш оптимальної форми організації бізнесу; здатність розуміти переваги та недоліки загальної податкової системи; порядок та особливості визначення об'єкта оподаткування; здатність створювати та аналізувати фінансову звітність підприємства

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Аналіз ринку

1.1. Методи та інструменти аналізу ринку.

Аналіз ринку – це кількісна та якісна оцінка ринку. Він розглядає розмір ринку як за обсягом, так і за вартістю, різні сегменти споживачів і моделі купівлі, конкуренцію та економічне середовище з точки зору бар'єрів входу та регулювання.

1.2. Характеристика галузей і вибір ніші для створення бізнесу.

Аналіз ринку вивчає привабливість і динаміку спеціального ринку в спеціальній галузі. Це частина галузевого аналізу і, таким чином, глобального екологічного аналізу. За допомогою всіх цих аналізів можна визначити сильні та слабкі сторони, можливості та загрози компанії.

1.3. Аналіз конкурентного середовища.

Оцініть привабливість сектора для компаній, які вже в ньому працюють, і для нових учасників або інвесторів. Визначити перспективи окремих галузей, можливості та загрози. Визначення нових, привабливих секторів для компанії, в які вона могла б інвестувати.

Тема 2. Форми залучення капіталу та фінансових розрахунків.

2.1. Характеристика позикового капіталу: форми та особливості.

Необхідність і сутність кредиту. Банківський кредит. Кредит як форма руху вартості на зворотній основі. Принципи та методи банківського кредитування. Механізм банківського кредитування. Основні ознаки позикового капіталу.

2.2. Основи фінансових розрахунків.

Теорія вартості грошей у часі. Сучасні та майбутні капітальні витрати. Процеси вирошування та уцінки.

2.3. Відкриття бізнесу як форма реалізації інвестиційного проекту.

Економічна сутність і зміст інвестицій. Форми залучення інвестиційних ресурсів. Оцінка вартості інвестиційних ресурсів. Як оцінити інвестиційний проект.

2.4. Продаж нерухомості.

Оцінка вартості майна. Вартість ліквідації. Основи розрахунків вартості нерухомого майна.

Тема 3. Складання бізнес-плану проекту.

3.1. Етапи процесу бізнес-планування.

Що таке бізнес-план? Роль дослідження в бізнес-плані. Мета створення бізнес-плану. Профіль компанії.

3.2. Особливості створення маркетингового плану.

Що таке маркетинговий план? Маркетингове планування: значення та види маркетингових планів.

3.3. Особливості складання виробничого плану.

Основи планування виробництва. Планування продажів і операцій.

3.4. Особливості складання організаційного плану.

Типи організаційної структури.

3.5. Особливості складання фінансового плану.

Загальний обсяг інвестицій, структура джерел фінансування проекту, план доходів і витрат, план руху грошових коштів.

Тема 4. Форми організації бізнесу

4.1. Загальна характеристика можливих форм організації бізнесу.

Вибір організаційно-правової форми діяльності для юридичних та фізичних осіб. Підприємство. Бізнес-асоціації. Приватні підприємства.

4.2. Типи компаній.

Акціонерне суспільство. Публічна компанія. Приватне акціонерне товариство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Обмежене партнерство. Повна компанія.

4.3. Переваги та недоліки окремих форм організації бізнесу.

Переваги та недоліки одноосібної власності. Переваги та недоліки товариства з обмеженою відповідальністю. Переваги та недоліки акціонерних товариств. Відмінності акціонерних товариств від товариств з обмеженою відповідальністю. Відмінності ТОВ від приватних підприємств. Переваги та недоліки організації бізнесу у формі юридичної та фізичної особи-підприємця.

4.4. Правові аспекти створення підприємства.

Прийняття рішення про створення юридичної особи. Установчі документи. Мінімальна і максимальна кількість учасників. Вимоги до статутного капіталу. Внески учасників. Особливості створення акціонерних товариств, товариств з обмеженою відповідальністю та приватних підприємств. Державна реєстрація.

4.5. Правові аспекти реєстрації фізичної особи-підприємця.

Органи, що здійснюють реєстрацію фізичних осіб-підприємців. Вимоги до оформлення документів, що подаються для державної реєстрації. Особливості державної реєстрації в електронній формі.

Тема 5. Системи оподаткування юридичних осіб

5.1. Загальна система оподаткування.

Переваги та недоліки загальної системи оподаткування. Загальнодержавні та місцеві податки і збори.

5.2. Податок на прибуток.

Загальна характеристика податку на прибуток. Об'єкт оподаткування податком на прибуток та порядок його обчислення. Ставки податків. Звільнення від сплати податків. Строки сплати податку до бюджету.

5.3. Податок на додану вартість.

Загальна характеристика податку на додану вартість. Податковий кредит і податкове зобов'язання. Порядок обчислення податку, що сплачується до бюджету. Ставки податків. Звільнення від сплати податків. Строки сплати податку до бюджету та складання податкової звітності.

5.4. Інші податки і збори та обов'язкові платежі.

Мито та акциз. Оренда. Екологічний податок. Податок на доходи фізичних осіб та військовий збір. Місцеві податки та збори. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

5.5. Спрощена система оподаткування для юридичних осіб.

Умови обрання або переходу на спрощену систему оподаткування. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування. Податки та збори, що не сплачуються платником єдиного податку. Об'єкт оподаткування єдиним податком. Ставки податків. Строки сплати податку до бюджету та складання податкової звітності. Особливості оподаткування за спрощеною системою сільськогосподарських товаровиробників.

Тема 6. Фінансова звітність

6.1. Загальна характеристика та призначення фінансової звітності.

Призначення та призначення фінансової звітності. Якісна характеристика фінансової звітності. Принципи складання фінансової звітності.

6.2. Склад фінансової звітності.

Баланс (звіт про фінансовий стан), Звіт про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал. Примітки до звітів.

6.3. Зміст і порядок складання Звіту про фінансовий стан і Звіту про фінансові результати.

Склад активу і пасиву балансу. Зміст окремих статей балансу. Порядок визначення фінансового результату діяльності. Зв'язок між балансом і звітом про фінансові результати.

6.4. Фінансова звітність малих та мікропідприємств.

Особливості складання та подання фінансової звітності для малих та мікропідприємств. Зміст окремих статей балансу та звіту про фінансові результати.

6.5. Міжнародна фінансова звітність.

Сфера застосування міжнародних стандартів фінансової звітності. Порівняння фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами.

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) занять / завдань

Назва теми та/або завдання	Зміст
1	2
Тема 1.	Практичне заняття «Аналіз ринку на основі статистичних даних та аналіз конкурентного середовища»

1	2
Тема 2.	Практичне заняття «Метод стратегічного управління аналізом зовнішнього/внутрішнього середовища підприємства»
Тема 3.	Практичне заняття «Оцінка параметрів ефективності реалізації бізнес-плану»
Тема 4.	Практичне заняття «Типи компаній в Україні»
Тема 5.	Практичне заняття «Загальна та спрощена системи оподаткування юридичних осіб»
Тема 6.	Практичне заняття «Складання фінансової звітності»

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та/або завдання	Зміст
Тема 1.	Вивчення нового матеріалу за питаннями: 1. Вплив ринкового середовища на ринкову капіталізацію компанії. 2. Вибір та обґрунтування галузі для відкриття бізнесу
Тема 2.	Поглиблене вивчення матеріалу за рахунок підготовки презентації на тему: Аналітичний огляд вартості залучення капіталу на фінансовому ринку
Тема 3.	Вивчення матеріалу з використанням елементів творчості, підготовка презентації ефективності виконання бізнес-плану
Тема 4.	Поглиблене вивчення матеріалу за питаннями: 1. Приватне підприємництво: переваги та ризики. 2. Європейський досвід створення малого бізнесу
Тема 5.	Удосконалення теоретичних знань через вивчення переваг та недоліків спрощеної системи оподаткування
Тема 6.	Поглиблене вивчення матеріалу за питаннями: 1. Порівняння фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами 2. Інформаційні потреби користувачів фінансової звітності

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як:

Словесні (лекція (Тема 3), проблемна лекція (Тема 2), лекція-провокація (Тема 1); бесіда (Теми 6); лекція-діалог (Тема 2, 5).

Наочні (демонстрація (Теми 1, 3, 5).

Практичні (практична робота (Теми 1-6 теми), ділова гра (Теми 1, 4), есе (Теми 2, 4), мозкові атаки (Теми 2, 5), робота в малих групах (Теми 2, 3, 5).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Університет використовує 100 бальну накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль здійснюється під час проведення лекційних, практичних (семінарських) занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача вищої освіти до виконання конкретної роботи і оцінюється сумою набраних балів.

Підсумковий контроль включає семестровий контроль, який проводиться у формі диференційованого заліку. Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Максимально можлива кількість балів за поточний контроль упродовж семестру для дисципліни, форма контролю якої залік, – 100 та мінімально можлива кількість балів – 60.

Семестровий контроль проводиться у формах диференційованого заліку або заліку.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається:

– для дисциплін з формою семестрового контролю залік – сумуванням всіх балів, отриманих під час поточного контролю.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: письмова контрольна робота (12 балів), тестування (18 балів), експрес-опитування (10 балів), презентації (30 балів), колоквиум (30 балів).

Семестровий контроль: залік.

Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Фінанси [Електронний ресурс] : навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко та ін.; за заг. ред. І. В. Журавльової. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. – 215 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/29052>

2. Фінанси підприємств [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т.Б. Кузенко, Н. В. Сабліна. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. – 219 с. – Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/28490>

Додаткова

3. Архітектоніка фінансів: методичне забезпечення в умовах цифрової економіки [Електронний ресурс] : монографія / І. В. Журавльова, М. В. Максимова, В. С. Хвостенко [та ін.] ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. - Електрон. текстові дан. (8,51 МБ). - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. - 200 с. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/25292>

4. Алексеєнко І. І. Управління проектами та вартістю підприємства в умовах цифровізації: аналіз бізнес-процесів і візуалізація фінансових даних / І. І. Алексеєнко, С. В. Лелюк, О. П. Полтніна // Цифрова економіка як фактор економічного зростання держави : колект. монографія. – Херсон : Гельветика, 2021. – С. 80-98. Режим доступу: <http://www.repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/27824>

5. Кальніцька М. О. Драйвери розвитку організаційно-культурних ресурсів в структурі ресурсного потенціалу міжнародного туристичного бізнесу / М. О. Кальніцька // Економічний простір. – 2019. – № 146. – С. 20-31.

6. Літвиненко М., Карпутова К., Алфімцева О. Сучасні тенденції організації власного бізнесу в Україні //Вісник Національного технічного університету" Харківський політехнічний інститут"(економічні науки). – 2020. – №. 5. – С. 12-16.

7. Лункіна Т. І., Кугляр А. А., Кємова Я. Р. Дропшипінг як сучасний напрям розвитку бізнесу в Україні. *Modern Economics*. 2020. № 24(2020). С. 107-112. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V24\(2020\)-17](https://doi.org/10.31521/modecon.V24(2020)-17).

8. Онешко, С., Башлай, С., & Короленко, О. (2022). ОСОБЛИВОСТІ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ПІДТРИМАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ. *Економіка та суспільство*, (40). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-40-4>

9. Похилько С. В., Єременко А. Ю. Соціальні мережі як майданчик для створення та розвитку бізнес-проектів // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. 2020. № 3. С. 130–139. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-14

10. Чернявська Ю. Б., Головаш Б. Е. ВИБІР ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОЇ ФОРМИ ВЛАСНОГО БІЗНЕСУ: ПЕРЕВАГИ І НЕДОЛІКИ //Поширення і тиражування без офіційного дозволу Київського національного університету будівництва і архітектури заборонено. – С. 402.

11. Belchior R. F., Lyons R. Explaining entrepreneurial intentions, nascent entrepreneurial behavior and new business creation with social cognitive career theory—a 5-year longitudinal analysis // *International Entrepreneurship and Management Journal*. – 2021. – Т. 17. – №. 4. – С. 1945-1972.

12. Hall R., Bell R. *Start-ups, Pivots and Pop-ups: How to Succeed by Creating Your Own Business*. – Kogan Page Publishers, 2019. https://books.google.lt/books?hl=ru&lr=&id=tSCyDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=own+business+creation&ots=U2DyrP46Vw&sig=gO4vT9N4EQw1CUfj62Kjvv4txJI&redir_esc=y#v=onepage&q=own%20business%20creation&f=false

13. Ranta V., Aarikka-Stenroos L., Väisänen J. M. Digital technologies catalyzing business model innovation for circular economy—Multiple case study //Resources, Conservation and Recycling. – 2021. – Т. 164. – С. 105-155.

Інформаційні ресурси

14. Навчальні матеріали за навчальною дисципліною «Фінансове забезпечення відкриття та розвитку власного бізнесу» на сайті персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Електронний ресурс. – Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=7038>

15. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>